

ဇူလိုင်(၁၉)နှစ်

သတိ(၉)ဦး

သမိုင်းတက္ကသိုလ်

မှတ်တမ်း

မှူးသက်ရှည်

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း (၁၉၁၅-၁၉၄၇)

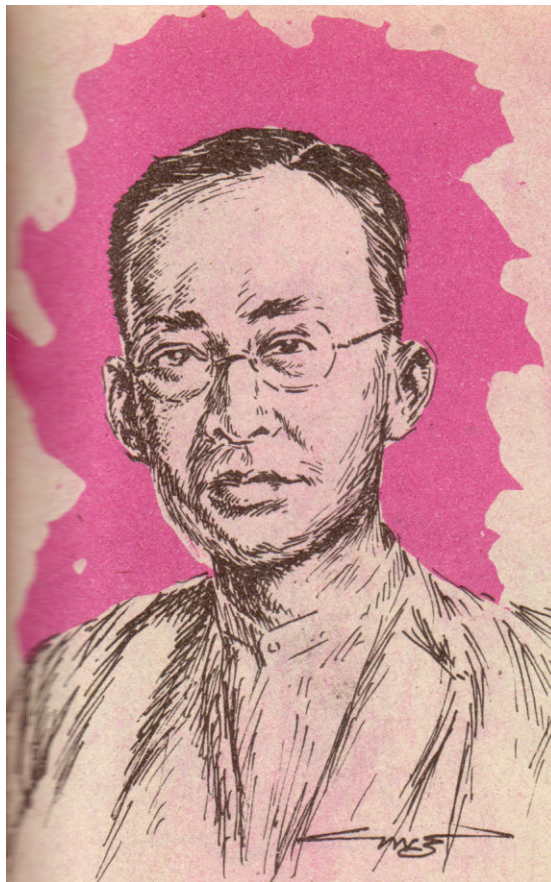
၁၉၁၅-ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၃-ရက်နေ့တွင် တောင်တွင်းကြီးခရိုင်၊ နတ်မောက်မြို့၌ အမိန့်တော်ရရှေ့နေဦးဖာ+ဒေါ်စုတို့မှ နောင်တခေတ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းဟူ၍ မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတွင်စေမည့် သားရတနာကို ဖွားမြင်ခဲ့သည်။ ငယ်မည်မှာ မောင်ထိန်လင်း ဖြစ်သည်။

၁၉၃၇-ခုနှစ်တွင် ဝိဇ္ဇာတန်းကို အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၈-ခုနှစ်တွင် တက္ကသိုလ် ကောင်စီဝင်လူကြီး ဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၈-ခုနှစ်တွင် သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း ကြီးမျိုးသော “တို့ ဗမာအစည်းအရုံး” သို့ဝင်ရောက်၍ သခင်အောင်ဆန်းအဖြစ် နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်သို့ ခြေစုံပစ် ဝင်ခဲ့သည်။

မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးအတွက် အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့အစိုးရအား မြန်မာ့မြေပေါ်မှ လက် နက်အားဖြင့် မောင်းထုတ်နိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံခြားမှ အကူအညီရယူရန် ဂျပန်ပြည်သို့စွန့် စားထွက်ခွာခဲ့သည်။ ဂျပန်ပြည်တွင် “ဗမာ့လွတ်လပ်ရေး စီမံကိန်း” စာတမ်းတရပ်ကို ရေး ဆွဲကာ ဂျပန်စစ်အာဏာပိုင်များနှင့်ညှိနှိုင်းခဲ့သည်။ ယင်းစီမံကိန်းအရ မြန်မာပြည်အတွင်း မှ မျိုးချစ်လူငယ်များကို လျှို့ဝှက်စုစည်းကာ အလီလီခွဲလျက် ဂျပန်ပြည်သို့ပို့ပေးခဲ့သည်။ ဤမျိုးချစ်လူငယ်တစ်စုသည်ပင်လျှင် နောင်သောအခါတွင်ဗိုလ်တေဇ(ခေါ်)ဗိုလ်အောင်ဆန်း ခေါင်းဆောင်သည့် ရဲဘော်သုံးကျိပ်ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ဤမျိုးချစ်လူငယ်များသည် ဗမာ့တပ် မတော်ကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ကာ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ ဂျပန်များနှင့်အတူ ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။

မြန်မာပြည်ကို အင်္ဂလိပ်များ လုံးဝစွန့်လွှတ်ထွက်ပြေးသွားသောအခါတွင် ဂျပန်စစ် အုပ်ချုပ်ရေးသမားများသည် မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ပြည်သူတို့အား ဖက်ဆစ်နိုင်ငံ၏လက်အောက် နိုင်ငံ တနိုင်ငံသဖွယ် သဘောထားလာကြသည်။ ထို့ကြောင့် ၁၉၄၅-ခု၊ မတ်လ ၂၇-ရက် နေ့တွင် ဗမာ့ကာကွယ်ရေးတပ်မတော်သည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏တိုက်ရိုက်ကွပ်ကဲညွှန် ကြားမှုအားဖြင့် ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးကို ဆင်နွှဲခဲ့သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးနောက် တွင် ဗမာ့တပ်မတော်ကို ကန့်စာချုပ်အရ ဆက်လက်ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ပြီးနောက် ဗိုလ် ချုပ်အောင်ဆန်းသည် တပ်မတော်မှနှုတ်ထွက်ကာ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်တဦးအဖြစ် တိုင်း ပြည်တာဝန်ကို ဆက်လက်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ နောက်ဆုံးတွင် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၏နိုင်ငံရေး အပြောင်းအလဲများအရ “အောင်ဆန်း-အက်တလီ” စာချုပ်ဖြင့် တနှစ်အတွင်း မြန်မာပြည် အား လုံးဝလွတ်လပ်ရေးပေးရန်ဟူသော သဘောတူညီချက်ကို ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏စွမ်း ဆောင်မှုဖြင့် ရရှိခဲ့ပေသည်။

ယင်းသို့ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေး ဗိမာန်ကြီးပြီးခါနီးအချိန်တွင် နယ်ချဲ့လက်ပါးစေ ဦးစောနှင့်အပေါင်းပါတို့၏ရက်စက်ယုတ်မာစွာ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်မှုကြောင့် ၁၉၄၇-ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ (၁၉)ရက်တွင် အခြားသောလုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် တိုင်းပြည်ခေါင်းဆောင်အာဇာနည် ကြီးများနှင့်အတူ ကျဆုံးခဲ့ရပေသည်။

သခင်မြ (၁၈၉၇-၁၉၄၇)

သခင်မြသည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းခေါင်းဆောင်သော ဝန်ကြီးအဖွဲ့တွင် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်သည်။

၁၈၉၇-ခု၊ အောက်တိုဘာလ (၇)ရက်၊ ကြာသပတေးနေ့၊ ည(၇)နာရီ (၃၆)မိနစ်တွင် ပြည်ခရိုင်၊ ထုံးဘိုမြို့၌ ဖွားမြင်သည်။ အဖမှာ ဦးဘိုးချွန်၊ အမိမှာ ဒေါ်သက်လယ်ဖြစ်သည်။ ငယ်မည်မှာ မောင်မြရွှေဖြစ်သည်။ နှမ မမြငွေ တဦးသာရှိ၍ ယခုသီလရှင် ဒေါ်ခေမာဝတီဖြစ်သည်။

၁၉၂၄-ခုနှစ်တွင် ဘီအက်(စ်)စီ ဓာတုဗေဒဂုဏ်ထူးဖြင့် အောင်သည်။ ၁၉၄၄-ခုနှစ်တွင် ဂျပန်ကို တော်လှန်ရာ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့်ဗမာ့တပ်မတော်ပါ ပူးပေါင်း၍ ဖ-ဆ-ပ-လအဖွဲ့ဖွဲ့စည်း ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံပါတီမှ သခင်မြဦးဆောင်ပါဝင်သည်။

၁၉၄၅-ခု၊ စက်တင်ဘာလတွင် ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံပါတီကို မြန်မာပြည်ဆိုရှယ်လစ်ပါတီဟု ပြောင်းလဲဖွဲ့စည်းခဲ့ရာ သခင်မြ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၆-ခု၊ အောက်တိုဘာလတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ခေါင်းဆောင်သောအစိုးရအဖွဲ့တွင်ပါဝင်ခဲ့ပြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်အခြားခေါင်းဆောင်ကြီးများနှင့်တူ မသမာသူတို့လက်ချက်ဖြင့် ၁၉၄၇-ခု၊ ဇူလိုင်လ(၁၉)ရက်၊ စနေနေ့၊ နံနက်(၁၀)နာရီ(၃၇)မိနစ်တွင် အသက်ဆုံးရှုံးခဲ့ရှာသည်။

ဦးဘချို (၁၈၉၃-၁၉၄၇)

ဒီးဒုတ်ဂျာနယ်ကို ၁၉၂၅-ခုနှစ်တွင် ဦးဘချို ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ထိုဂျာနယ်၏အမည်ကို သူ့အမည်တွင်တွဲ၍ “ဒီးဒုတ်ဦးချို”ဟု အများက သိခဲ့ကြသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ခေါင်းဆောင်သော လွတ်လပ်ရေးအကြံဉာဏ်တွင် ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးအဖြစ် ပါဝင်ခဲ့သည်။

ဦးဘချိုသည် မြောင်းမြမြို့ ဆေးဆရာကြီးဦးဘိုးစာ+ဒေါ်မြစ်တို့၏သားဖြစ်သည်။ ၁၈၉၃-ခု ဧပြီလ(၂၃)ရက်နေ့တွင် ဖွားမြင်သည်။ ဦးဘချိုသည် ဂျပန်ခေတ်အစိုးရလက်ထက်တွင် အတိုင်ပင်ခံလွှတ်တော်အမတ်အဖြစ် ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ လုံးဝ လွတ်လပ်ရေးရရှိကြီးပမ်းရန်အတွက် ဖ-ဆ-ပ-လအဖွဲ့ချုပ် ဖွဲ့စည်းသောအခါ ဝင်ရောက်ဆောင်ရွက်သည်။ တိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော်တွင် မြန်မာနိုင်ငံဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးကော်မတီအဖွဲ့ဝင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၊ သခင်မြတို့နှင့်အတူ အထူးအပင်အပန်းခံ၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

၁၉၄၇-ခု ဇူလိုင်လ(၁၉)ရက်၊ နံနက်(၁၀)နာရီ (၃၇)မိနစ်တွင် ခေါင်းဆောင်ကြီးများနှင့်အတူ လုပ်ကြံခံရပြီး၊ မွန်းလွဲ(၁)နာရီ (၄၅)မိနစ်အချိန်တွင် ကွယ်လွန်သည်။

ဦးရာဇော် (၁၈၉၈-၁၉၄၇)

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ခေါင်းဆောင်သော အစိုးရအဖွဲ့တွင် ဦးရာဇတ်သည် ပညာရေးနှင့်အမျိုးသားစီမံကိန်းဌာနဝန်ကြီးအဖြစ် ပါဝင်ခဲ့သည်။

ဦးရာဇတ်သည် မိတ္ထီလာမြို့အငြိမ်းစားတိုက်ပိုင်အင်စပက်တော် မစ္စတာအေရာမန်နှင့်ဒေါ်ငြိမ်းလှတို့၏သား ဖြစ်သည်။ မွေးနေ့သက္ကရာဇ်မှာ ၁၈၉၈-ခု၊ ဇန်နဝါရီလ(၂၀)ရက် ဖြစ်သည်။

၁၉၂၂-ခုတွင် အမျိုးသားပညာရေးအဖွဲ့ကြီး၏ဘီအေစာမေးပွဲကြီးကို အောင်ခဲ့၍ အေ-ရာဇတ် ဘီအေ(နေရှင်နယ်)အမည်ခံခဲ့သည်။ ၁၉၂၂-ခုနှစ်မှ ၁၉၄၁-ခုနှစ်တိုင် ဗဟိုအမျိုးသားအထက်တန်းကျောင်းတွင် ဆရာကြီးအဖြစ် ထမ်းရွက်ခဲ့သည်။

၁၉၄၅-ခုနှစ်တွင် စစ်အတွင်းက ပိတ်ထားခဲ့ရသောအမျိုးသားကျောင်းကြီးကို ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးကော်မတီအဖွဲ့ဝင် တဦးလည်းဖြစ်သည်။

ခေါင်းဆောင်ကြီးများနှင့်အတူ မသမာသူတို့၏လက်ချက်ဖြင့် ၁၉၄၇-ခု၊ ဇူလိုင်လ (၁၉)ရက်၊ စနေနေ့၊ နံနက်(၁၀)နာရီ (၃၇)မိနစ်တွင် လုပ်ကြံခံရပြီး အသက်ဆုံးရှုံးခဲ့သည်။

မန်းဘခိုင် (၁၉၀၃-၁၉၄၇)

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းခေါင်းဆောင်သော ဝန်ကြီးအဖွဲ့တွင် စက်မှုလက်မှုနှင့်အလုပ်သမားဝန်ကြီးအဖြစ် ကရင်ခေါင်းဆောင်မန်းဘခိုင် တာဝန်ယူခဲ့သည်။

မန်းဘခိုင်သည် ဟင်္သာတခရိုင်၊ ယုန်တလင်းရွာဇာတိဖြစ်သည်။ အဖ-ယုန်တလင်းရွာသူကြီးမန်းပေကုန်းနှင့်အမိ-ဒေါ်ပုတို့မှ ၁၉၀၃-ခု၊ အောက်တိုဘာလ၊ (၂၆)ရက်နေ့တွင် ဖွားမြင်သည်။ တော်လှန်ရေးတွင် ထိုနယ်မှ ပါဝင်လှုပ်ရှားခဲ့သည်။

ငယ်စဉ်က ဟင်္သာတမြို့ အေဘီအမ်ကျောင်းတွင် ပညာသင်ကြားခဲ့သည်။ ၁၉၃၇-ခုနှစ်တွင် ပုသိမ်မြောက်ပိုင်းမှ အမတ်အဖြစ် အရွေးခံရသည်။

ဂျပန်တော်လှန်သည့်အချိန်တွင် ရွပ်ရွပ်ချွံချွံ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ကရင်-ဗမာချစ်ကြည်ရေးကို အထူးကြိုးပမ်းတည်ဆောက်ခဲ့သည်။ ဖ-ဆ-ပ-လအဖွဲ့ကြီး ဖြစ်မြောက်ရေးကို ကြိုးကြိုးပမ်းပမ်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့၏။ ထိုအချိန်မှာပင် ကရင်လူငယ်များအစည်းအရုံး ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တင်မြောက်ခြင်းခံရသည်။

၁၉၄၇-ခု၊ ဇူလိုင်လ(၁၉)ရက်၊ စနေနေ့၊ နံနက်(၁၀)နာရီ (၃၇)မိနစ်တွင် ခေါင်းဆောင်ကြီးများနှင့်အတူ လုပ်ကြံခံရပြီး အသက်ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။

မိုင်းပွန်စော်ဘွားစင်ခံထွန်း (၁၉၀၇-၁၉၄၇)

မိုင်းပွန်စော်ဘွား စင်ခံထွန်းသည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းခေါင်းဆောင်သော စစ်ပြီး လွတ်လပ်ရေးအကြိုအစိုးရအဖွဲ့တွင် အတိုင်ပင်ခံ တောင်တန်းဒေသရေးရာဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရသည်။

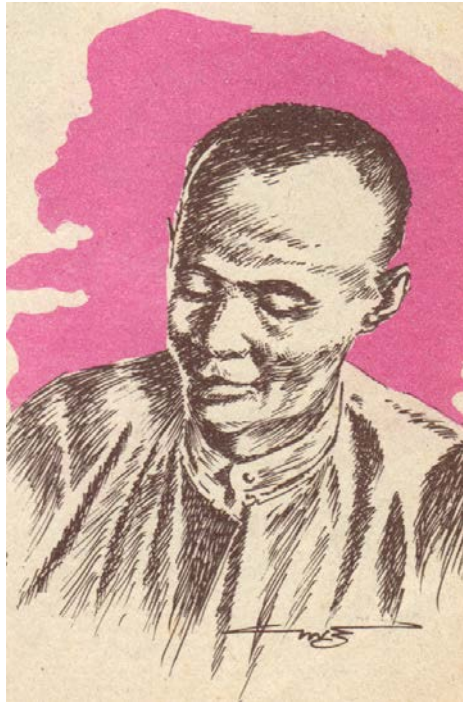
မိုင်းပွန်စော်ဘွားကြီး စင်ခွန်ထီးနှင့်မြောက်နန်းဆောင်မဟာဒေဝီနန်းစိန်ဥတို့၏သား ဖြစ်သည်။ ၁၉၀၇-ခု၊ မေလ (၃၁)ရက်၊ သောကြာနေ့တွင် ဖွားမြင်သည်။

၁၉၂၈-ခုတွင် အခမ်းအနားဖြင့် စော်ဘွားအဖြစ်ခံယူသည်။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏တိုင်းရင်းသားအားလုံး သွေးစည်းညီညွတ်ရေးကြိုးပမ်းမှုတွင် တောင်တန်းမြန်မာပူးပေါင်းရေး အောင်မြင်စေရန်အတွက် အထူးကူညီဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ တိုင်းပြုပြည်ပြု လွတ်တော်တွင် ပြည်ထောင်စုနှင့်ပြည်နယ်များဆိုင်ရာ ဆပ်ကော်မတီ၊ လူ နည်းစုဆိုင်ရာဆပ်ကော်မတီ၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးကော်မတီတို့တွင် အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

၁၉၄၇-ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ(၁၉)ရက်၊ စနေနေ့ နံနက်(၁၀)နာရီ(၃၇)မိနစ်တွင် လုပ်ကြံခံ ရသည့်အထဲတွင် ပါဝင်ပြီး၊ ဇူလိုင်လ(၂၀)ရက်၊ မွန်းတည့်(၁၂)နာရီတွင် ကွယ်လွန်သွားရှာ သည်။

ဦးဘဝင်း (၁၉၀၁-၁၉၄၇)

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏အစိုးရအဖွဲ့တွင် ထောက်ပံ့ရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဌာနဝန်ကြီးအဖြစ် ဦးဘဝင်း ပါဝင်ခဲ့သည်။

နတ်မောက်မြို့ ရှေ့နေဦးဖာ+ဒေါ်စုတို့၏သားသမီး (၉)ယောက်အနက် ဦးဘဝင်း သည် အကြီးဆုံးသားဖြစ်သည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏အစ်ကိုအကြီးဆုံးဖြစ်ပြီး ၁၉၀၁-ခု ဇွန်လ (၁၁)ရက်နေ့တွင် ဖွားမြင်သည်။

မန္တလေးဥပစာကောလိပ်မှ ဥပစာတန်းကို အောင်မြင်သူများတွင် ပထမရရှိခဲ့သည်။ သင်္ချာ၊ ဓာတုဗေဒနှင့်ရူပဗေဒဘာသာရပ်များတွင် ထူးချွန်စွာ အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ၁၉၂၉-ခုနှစ်တွင် ရေနံချောင်းမြို့ အမျိုးသားအထက်တန်းကျောင်းတွင် ကျောင်းဆရာကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၇-ခုနှစ်တွင် ထောက်ပံ့ရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်စဉ် တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေး ကော်မတီတွင်လည်း ပါဝင်ခဲ့သည်။

၁၉၄၇-ခု ဇူလိုင်လ (၁၉)ရက်၊ စနေနေ့၊ နံနက်(၁၀)နာရီ (၃၇)မိနစ်အချိန်တွင် လုပ်ကြံခံရပြီး ကွယ်လွန်သည်။

ဦးအုန်းမောင် (၁၉၁၃-၁၉၄၇)

ဦးအုန်းမောင်သည် မင်းဘူးမြို့ မစ္စတာအိပ်ချ်ဒဗလျူတရပ်(တ်)ဝိန်း+ဒေါ်ရွှေမြင့် တို့၏ဒုတိယသားဖြစ်သည်။ မွေးသက္ကရာဇ်မှာ ၁၉၁၃-ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ(၂)ရက် ဖြစ်သည်။

တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားဘဝက ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်တပ်ရင်းတွင် တပ်ခွဲတပ်ထောက် အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

၁၉၃၄-ခုနှစ်တွင် ဝိဇ္ဇာတန်းအောင်သည်။ ၁၉၃၇-ခုတွင် အိုင်စီအက်(စ်)စာမေးပွဲ ဖြေသူ (၃)ဦးအနက် ပထမရသည်။ ၁၉၃၉-ခုတွင် မန္တလေးမြို့၊ အရှေ့နယ်ပိုင်ဝန်ထောက် အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

၁၉၄၇-ခုနှစ်တွင် မြစ်ကြီးနားအရေးပိုင်အဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရသည်။ ထို့နောက် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးအတွင်းဝန်အဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရသည်။

၁၉၄၇-ခု၊ ဇူလိုင်လ(၁၉)ရက်နေ့ စနေနေ့ နံနက်(၁၀)နာရီ (၃၇)မိနစ်တွင် လုပ်ကြံခံ ရသည်။

ရဲဘော်ကိုထွေး (၁၉၂၉-၁၉၄၇)

မန္တလေးမြို့၊ တောင်ပြင်သိပ္ပံရပ် ပင်စင်စား လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးဝန်ထောက်ဦးကို ကိုလေး+ဒေါ်မင်းရီတို့၏ဆဋ္ဌမမြောက်သားဖြစ်သည်။

နဝမတန်းအထိ ပညာသင်ကြားခဲ့သည်။ အသက် ၁၈နှစ်အရွယ်တွင် ပညာရေးဝန်ကြီးဦးရာဇတ်၏သက်တော်စောင့်အဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရသည်။

၁၉၄၇-ခု၊ ဇူလိုင်လ (၁၉)ရက်၊ စနေနေ့ နံနက်(၁၀)နာရီ (၄၅)မိနစ်တွင် အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်ကြီးများကို လုပ်ကြံသော မသမာသူတို့၏လက်ချက်ဖြင့် ကျဆုံးရသည်။

မှတ်ချက်။ ။၁၉၈၀-ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လထုတ် စစ်ပြန်မဂ္ဂဇင်း စာမျက်နှာ(၁၇ မှ ၂၂ထိ)ပါရှိသောခေါင်းစီးပိုင်းကို ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်မှတ်တမ်းတင်ထားပါသည်။